

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

15 martie 2023

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Timofti Vladimir,
Judecători – Țurcan Anatolie, Catan Liliana,

examinând fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către avocatul Cazacu Dumitru în numele inculpatului Breus Iurie, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 mai 2022, în cauza penală în privința lui,

Breus Iurie xxx, născut la xxx, originar și domiciliat xxx.

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 16.09.2020 – 24.06.2021;

Instanță de apel: 15.07.2021 – 18.05.2022;

Instanță de recurs: 26.09.2022 – 06.03.2023.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 24 iunie 2021, Breus Iurie a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin.(1) Cod penal și, în baza acestei Legi, a fost condamnat la o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 1040 (una mie patruzeci) unități convenționale, ce constituie suma de 52 000 (cincizeci și două mii) lei.

Instanța a adus la cunoștința lui Breus Iurie că, este în drept să achite jumătate din amenda stabilită în cel mult 3 zile lucrătoare din momentul în care hotărârea devine executorie, sancțiunea considerându-se executată integral.

Măsura preventivă – obligarea de a nu părăsi țara - a încetat de drept.

S-a încasat de la Breus Iurie în beneficiul statului suma de 448 (patru sute patruzeci și opt) lei, cu titlu de cheltuieli judiciare.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat în fapt că, Breus Iurie, la 09 iunie 2020, aproximativ ora 20:00, aflându-se în autobuzul nr.23, în timpul deplasării pe str. Vadul lui Vodă intersecție cu str. Meșterul Manole, mun. Chișinău, fiind în prezența mai multor persoane, din intenții huliganice, încălcând grosolan ordinea publică și manifestând o obraznicie deosebită, pe fonul unui conflict izbucnit spontan cu cet. Vasilașco Viorel, i-a aplicat numitului mai multe lovituri cu pumnul în regiunea feței, cauzându-i leziuni corporale.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate, Breus Iurie a comis infracțiunea prevăzută de art.287 alin.(1) Cod penal, cu indicii calificativi: huliganismul, adică „acțiunile intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanei”

3. Sentința a fost atacată cu apel de către avocatul Garaba Mihai în numele inculpatului Breus Iurie, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie dispusă achitarea inculpatului din motiv că există cauza care înlătură caracterul penal al faptei și anume - săvârșirea faptei în limitele legitimei apărări.

3.1 În motivarea cererii de apel avocatul Garaba Mihai în numele inculpatului Breus Iurie a invocat că, instanța de judecată, urma să ia în considerație faptul că, în situația și acțiunile inculpatului, există una din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei, și anume legitima apărare.

A menționat că, în urma examinării materialelor cauzei penale de învinuire a lui Breus Iurie, s-a stabilit cu certitudine faptul că, inculpatul s-a aflat în starea de legitimă apărare, și acesta este temei de absolvire de răspundere penală.

A indicat că, potrivit art.36 Cod penal - nu constituie infracțiune fapta prevăzută de legea penală, săvârșită în stare de legitimă apărare. Este în stare de legitimă apărare persoana care săvârșește fapta pentru a respinge un atac direct, imediat, material și real, îndreptat împotriva sa, a altei persoane sau împotriva unui interes public și care pune în pericol grav persoana sau drepturile celui atacat ori interesul public. Este în legitimă apărare și persoana care săvârșește fapta, prevăzută la alin. (2), pentru a împiedica pătrunderea, însoțită de violența periculoasă pentru viața sau sănătatea persoanei ori de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe, într-un spațiu de locuit sau într-o altă încăpere.

A enunțat că, probele administrate au dovedit lipsa intenției inculpatului în săvârșirea infracțiunii de huliganism, concluzia rezultând din acțiunile acestuia, care, reiese chiar din declarațiile părții vătămate, care în ședința de judecată a declarat că, „...până să-l apuc de picior pe Breus Iurie, ultimul nu m-a numit cu cuvinte necenzurate”, complementar, partea vătămată a declarat că, „...l-am apucat de picioare pentru a-l scoate din autobus...”. Or, acțiunea de legitimă apărare în toate cazurile ar trebui echivalată cu apariția intenției subite. Faptul că inculpatul a acționat în limita legitimei apărări se confirmă și prin declarațiile martorului Ceban Cătălina, care a declarat că, „partea vătămată i-a făcut observație inculpatului și l-a amenințat că dacă nu se îmbracă în maiou, o să-l scoată afară din autobus și o să discute cu el ”, de unde desprindem din start caracterul agresiv și provocator al părții vătămate.

Mai mult, din procesul-verbal de confruntare din 10 iunie 2020, desprindem că, inculpatul a menționat că, partea vătămată a fost inițiatorul conflictului și a numit primul inculpatul cu cuvinte necenzurate. Subsidiar, este de menționat faptul că, atât partea vătămată, cât și inculpatul au susținut că, în autobus erau mai multe locuri libere, altele decât cele din preajma inculpatului, motiv din care, partea vătămată a avut posibilitatea să se așeze pe alt scaun, mai departe de inculpat.

Înseși partea vătămată a declarat că, cunoaște cine este răspunzător de ordinea publică din transportul auto de călători și nu a fost solicitat de către nimeni ajutorul părții vătămate, prin urmare concluzionează că în situația dată, partea vătămată și-a atribuit funcții polițienești sau de menținere a ordinii publice și a încercat samavolnic să curme o acțiune pe care doar el o considera ilegală, or în situația în care un cetățean depistează o ilegalitate, este obligat să informeze despre acest fapt organele de resort ale statului, care au toate pârghiile legale pentru a trage la răspundere persoana, dar în cazul dat observăm că prin acțiunile sale (a apucat inculpatul de picior și a început să-l tragă afară), partea vătămată samavolnic a încercat să-și atribuie o funcție publică și să curme preținsele acțiuni ilegale ale inculpatului.

Din procesul-verbal de confruntare din 10 iunie 2020, se constată o circumstanță foarte importantă și anume faptul că - înainte de a se urca în autobus, partea vătămată Vasilașco Viorel a consumat băuturi alcoolice, fapt care urma a fi luat în considerație de către instanța de judecată, iar pe de altă parte, declarațiile părții vătămate precum că inculpatul Breus Iurie se afla în stare de ebrietate narcotică, sunt doar niște presupuneri și insinuări pentru a determina instanța de judecată să poziționeze personalitatea inculpatului, drept una de rea-voință și neadecvată în acel moment.

Totodată, pentru recunoașterea stării de legitimă apărare sunt necesare anumite condiții referitoare la - a) atac și atacant, b) apărare. Atacul trebuie să fie socialmente periculos, sancționat de legea penală ca infracțiune și întreprins în mod intenționat, trebuie să fie îndreptat contra drepturilor și intereselor celui care se apără. Legea penală acordă dreptul la legitima apărare, pornind de la ideea că ea este îndreptată împotriva acțiunilor social-periculoase și nu prezintă un pericol social, fiind social utilă și contribuind la mobilizarea cetățenilor în combaterea criminalității și apare din momentul când începe acțiunea socialmente periculoasă a unei alte persoane. Art.36 alin.(1) Cod penal prevede că, constituie infracțiune - fapta prevăzută de legea penală, săvârșită în stare de legitimă apărare. Circumstanțele constatate și probele administrate dovedesc, în lipsa oricărui dubii, lipsa motivului, scopului și intenției inculpatului de comitere a infracțiunii incriminate. Invocă că, cercetând declarațiile părții vătămate, martorilor în raport cu declarațiile inculpatului Breus Iurie, constată nu a fost stabilit motivul, scopul și intenția inculpatului la comiterea huliganismului.

În cadrul cercetării judecătorești s-a constatat că, Breus Iurie a realizat o faptă prevăzută de legea penală, huliganismul, pentru a curma comportarea violentă a victimei, care l-a tras de picior ca să-l scoată afară din autobus numindu-1 cu cuvinte necenzurate pe inculpat, situație care denotă atitudinea ofensivă a părții vătămate.

Circumstanțele constatate relevă că, inculpatul a fost atacat de către partea vătămată în mod direct, creând un pericol grav, care amenința nemijlocit vătămarea intenționată integrității corporale sau a sănătății inculpatului și care presupune inexistența unei alte soluții de înlăturare a pericolului în mod eficient, în acest sens, urmând a se reține că, lovitura cu pumnul efectuată de inculpat, a fost proporțională atacului efectuat de partea vătămată.

În concluzie, ținând cont de circumstanțele de fapt constatate în cadrul cercetării judecătorești și condițiile în care a fost comisă lovitură, a constatat că, Breus Iurie a acționat în cadrul legitimei apărări, acțiuni care înlătură caracterul penal al faptei.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 mai 2022, s-a respins apelul și s-a menținut sentința fără modificări.

4.1 În motivarea soluției, instanța de apel a statuat că, la pronunțarea sentinței, prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia că inculpatul Breus Iurie a săvârșit infracțiunea imputată. Aceste împrejurări au fost constatate din totalitatea de probe acumulate la cauza penală sus-indicată și care au fost corect apreciate, respectându-se prevederile art.101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor.

Totodată, potrivit hotărârii Curții Constituționale nr.25 din 12.08.2021 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art.287 alin.(1) Cod penal (neclaritatea normelor care incriminează infracțiunea de huliganism), s-a hotărât „Se declară neconstituționale cuvântul „grosolan” și textul „cinism sau” din art.287 alin.(1) Cod penal (adoptat prin Legea nr.985 din 18 aprilie 2002). Prin urmare instanța de apel a constatat că, acțiunile inculpatului Breus Iurie au fost corect încadrate în baza art.287 alin.(1) Cod penal - huliganism, adică acțiunile intenționate care încalcă ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanei.

Instanța de apel a relevat că, necătând la faptul că inculpatul Breus Iurie vina n-a recunoscut-o, prima instanță motivat și întemeiat a concluzionat referitor la vinovăția lui în comiterea infracțiunii imputate, bazându-se pe următoarele probe, care sunt pertinente, concludente, utile și veridice și coroborează între ele, cum ar fi: declarațiile părții vătămate Vașilașco Viorel, date în cadrul ședinței de judecată în prima instanță (f.d.108-109); declarațiile martorului Spivacenco Eduard, date în cadrul ședinței de judecată în prima instanță (f.d.110); declarațiile martorului Ceban Cătălina, date în cadrul ședinței de judecată în prima instanță (f.d.111); procesul verbal de cercetare la fața locului din 09.06.2020, cu tabelul fotografic anexat, conform căruia a fost cercetat locul comiterii infracțiunii și anume a autobuzului de culoare albastră cu n/î CRZ 836 9 (f.d.11-18); raportul de expertiză judiciară nr.202002P1562 din 23.06.2020, potrivit căruia: „la examinarea medico-legală a cet. Vasilașco Viorel, s-a constatat: plagă contuză în regiunea supra orbitală pe stânga, care a putut fi cauzată în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contondent dur, posibil în timpul și circumstanțele indicate, condiționează dereglarea sănătății de scurtă durată și în baza acestui criteriu se califică ca vătămare corporală ușoară” (f.d.25-26); procesul verbal de ridicare din 10.06.2020, acțiune procesuală, prin care a fost ridicat de la partea vătămată Vasilașco Viorel, 1 filă A4, pe care sunt imprimate 2 imagini foto efectuate la data de 09.06.2020 (f.d.30); procesul verbal de examinare din 23.06.2020, acțiune procesuală, prin care au fost examinate 2 imagini foto, imprimate pe filă A4, ridicată de la partea vătămată Vasilașco Viorel la data de 10.06.2020 (f.d.31); corpuri delictive - 2 imagini foto, imprimate pe o filă A4, anexată la materialele cauzei (f.d.32); ordonanța din 23.06.2020 privind recunoașterea și

anexarea corpurilor delictive la cauza penală a 2 imagini foto din 09.06.2020, imprimate pe o filă de A4, ridicate de la Vasilașco Viorel (f.d.33); procesul-verbal de confruntare din 10.06.2020, acțiune procesuală, prin care a fost efectuată confruntarea dintre partea vătămată Vasilașco Viorel și bănuitul Breus Iurie, potrivit căruia, ambele părți și-au menținut declarațiile anterioare (f.d.39-40).

Instanța de apel a constatat că, aceste probe coroborează între ele și demonstrează incontestabil vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii imputate și că acțiunile inculpatului Breus Iurie au fost corect calificate de către prima instanță prin prisma art. 287 alin. (1) Cod penal - huliganismul, adică acțiunile intenționate care încalcă ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanei.

Cu referire la componența de infracțiune de huliganism, instanța de apel a notat că obiectul juridic special al infracțiunii îl constituie relațiile sociale cu privire la ordinea publică apărute împotriva infracțiunii de huliganism. Latura obiectivă a infracțiunii constă în fapta prejudiciabilă exprimată fie în acțiunile care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor sau de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe, de opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice, fie în acțiunile care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-un cinism sau obrăznicie deosebită. Infracțiunea specificată la art.287 Cod penal este o infracțiune formală. Ea se consideră consumată din momentul realizării fie a acțiunilor care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor sau de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe, de opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice, fie a acțiunilor care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-un cinism sau obrăznicie deosebită. Ordinea publică înseamnă o totalitate de relații sociale ce asigură o ambianță liniștită de conviețuire în societate, de inviolabilitate a persoanei și a integrității patrimoniului, precum și activitatea normală a instituțiilor de stat și publice. Acțiunile de huliganism sunt orientate, de regulă, spre public, spre reacția publicului, implicând jignirea demnității publice și încălcarea grosolană a ordinii publice. Huliganismul reprezintă o faptă săvârșită în public, însă nu neapărat într-un loc public. Acțiunile de huliganism, în spațiu și timp, se pot desfășura și în locuri nepopulate sau noaptea, dar cu încălcarea ordinii publice

În speță, infracțiunea s-a consumat din momentul în care inculpatul, Breus Iurie, a încălcat ordinea publică, i-a aplicat violență fizică, încălcând ordinea publică și ca rezultat provocându-i lui Vasilașco Viorel, potrivit raportului de expertiză judiciară nr.202002P1562 din 23.06.2020, vătămarea corporală care a putut fi cauzată în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contondent dur, posibil în timpul și circumstanțele indicate, condiționează dereglarea sănătății de scurtă durată și în baza acestui criteriu se califică ca vătămare corporală ușoară (f.d.25-26).

Instanța de apel a reținut declarațiile părții vătămate Vasilașco Viorel, care a relatat în cadrul ședinței de judecată în prima instanță că, „...Între timp în fața sa a apărut inculpatul dezbrăcat pe jumătate, fără mască. Dânsul i-a spus să se îmbrace și să-și pună masca că suntem în pandemie. Acesta a început să se adreseze cu cuvinte necenzurate. Fiind așezat, la tras pe inculpat de picior spunându-i să iasă afară.

Deplasându-se pe holul autobuzului inculpatul l-a lovit din spate în partea stângă a feței, deasupra ochiului. S-a întors cu fața către el, însă nu vedea nimic cu ochiul, deoarece era însângerat. Inculpatul continua să îl lovească, nu se putea apăra, deoarece se ținea de ochi...” (f.d.108-109).

Declarațiile părții vătămate, instanța le-a apreciat drept veridice și credibile, care au fost susținute și confirmate prin alte probe cercetate în cadrul ședinței de judecată, cum ar fi - declarațiile martorului Spivacenco Eduard, care a confirmat faptul că „...după ora mesei, în timpul deplasării, a văzut în oglindă cum două persoane poartă o discuție cu ton ridicat. Conflictul a avut loc dintre 2 bărbați, din ce motiv s-a început conflictul nu cunoaște. Văzu-se persoana care era fără maiou și o altă persoană care îi făcuse observație. Nu a atras atenția, deoarece nu era ceva ieșit din comun. După ce s-a început cearta, bătaia și situația ieșise de sub control, a oprit autobuzul a deschis ușa autobuzului și le-a zis persoanelor care se certau să iasă afară să-și rezolve întrebările. I-a preîntâmpinat pe aceștia să oprească cearta sau v-a chema poliția...” (f.d.110).

Instanța de apel a menționat că, declarațiile părții vătămate Vasilașco Viorel se află în coroborare, se completează și se confirmă prin declarațiile martorului Ceban Cătălina care a declarat „...fiind la serviciu, a achitat băiatul - Breus era îmbrăcat în maiou, ulterior a mers să achite alte persoane. Între timp Breus Iurie a dezbrăcat maioul și l-a pus în jurul gâtului. La altă stație a urcat un domn acesta i-a făcut observație lui Breus ca să îmbrace maioul, deoarece este în loc public. Între ei a început o ceartă. A mers către șofer ca să-i comunice despre conflict, însă nu a reușit, deoarece s-a pornit o bătaie. În rezultatul bătăii a văzut cum băiatul l-a lovit pe bărbatul care i-a făcut observație să îmbrace maioul. Băiatul l-a lovit pe bărbat cu piciorul, ca urmare a loviturii acesta a căzut jos și s-a tăiat la față. Nu a auzit dacă aceștia în discuție foloseau cuvinte necenzurate, deoarece ei erau în capătul autobuzului, iar dânsa fiind lângă șofer. Domnul care i-a făcut observație nu era în stare de ebrietate, dânsul era după cumpărături, dar Breus parca era în stare de ebrietate, dar parcă nu. Nu a văzut să fi fost contact fizic între ei doi înainte de conflict. Nu a văzut cum bărbatul l-a tras de picior” (f.d.111).

Totodată, declarațiile părții vătămate și a martorilor acuzării sunt confirmate prin alte mijloace de probă anexate la materialele cauzei și cercetate în cadrul ședinței de judecată și anume prin raportul de expertiză judiciară nr.202002P1562 din 23.06.2020, potrivit căruia: „la examinarea medico-legală a cet. Vasilașco Viorel, s-a constatat: plagă contuză în regiunea supra orbitală pe stânga, care a putut fi cauzată în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contondent dur, posibil în timpul și circumstanțele indicate, condiționează dereglarea sănătății de scurtă durată și în baza acestui criteriu se califică ca vătămare corporală ușoară” (f.d.25-26).

Mai mult, instanța de apel a reținut că, concluziile oferite prin raportul de expertiză judiciară nr.202002P1562 din 23.06.2020 nu au fost contestate de părți, prin urmare instanța le apreciază drept veridice și valabile, or, instanței nu au fost prezentate probe care ar combate concluziile raportului de expertiză judiciară menționat supra. În acest context, se reține că fapta prejudiciabilă exprimată prin încălcarea ordinii publice, în privința inculpatului Breus Iurie s-a exprimat aplicare

violentei asupra părții vătămate Vasilașco Viorel. Mai mult, incidentul s-a petrecut în loc public, instanța de judecată corect a constatat că acesta a manifestat obrăznicie deosebită, iar în cumul cu cauzarea vătămarilor neînsemnate, inculpatul a încălcat ordinea publică, exprimând astfel o lipsă vădită de respect față de societate.

La fel, instanța de apel a mai reținut că, prin acțiunile inculpatului, partea vătămată Vasilașco Viorel s-a simțit personal umilit, fiind afectat emoțional și psihic.

În asemenea circumstanțe, instanța de apel a considerat că a fost confirmat prin probe concludente și pertinente încălcarea ordinii publice de către inculpatul Breus Iurie, acesta încălcând liniștea de conviețuire în societate, de inviolabilitate a părții vătămate Vasilașco Viorel.

Totodată, instanța de apel a menționat că, latura obiectivă a infracțiunii de huliganism constă în fapta prejudiciabilă exprimată în acțiunile care încalcă ordinea publică (săvârșită în public), acțiuni care prin conținutul lor, se deosebesc printr-o obrăznicie deosebită, dar comiterea infracțiunii într-un loc public nu este o caracteristică obligatorie a acestei infracțiuni, obligatoriu este modul public, adică actele huliganice urmează a fi săvârșite în prezenta unor persoane, ori rezultatul actelor huliganice devin inevitabil cunoscute altor persoane.

Conform art.131 lit. a) Cod penal, fapta se consideră săvârșită în public și atunci când este comisă într-un loc care, prin natura sau destinația lui, este întotdeauna accesibil publicului, chiar dacă în momentul săvârșirii faptei în acel loc nu era prezentă nici o persoană, dar făptuitorul își dădea seama că fapta ar putea ajunge la cunoștința publicului.

Astfel, la caz, se poate deduce că infracțiunea săvârșită de inculpat a fost comisă în loc public, de rând ce acțiunile acestuia huliganice a avut loc în autobuzul nr.23, în timpul deplasării pe str. Vadul lui Vodă intersecție cu str. Meșterul Manole, mun. Chișinău, care este un loc public, și care au fost auzite și văzute de către martorii Spivacenco Eduuard și Ceban Cătălina. În urma conflictului avut, inculpatul își dădeau seama că fapta lui poate ajunge la cunoștința altor persoane. La fel, prin obrăznicie deosebită se înțeleg acțiunile de încălcare grosolană a ordinii publice însoțite de acte de violență asupra persoanei, adică violență soldată fie cu vătămarea ușoară a integrității corporale sau a sănătății, fie cu leziuni corporale care nu presupun nici dereglarea de scrută durată a sănătății, nici pierderea neînsemnată și stabilă a capacității de muncă. Latura subiectivă a infracțiunii de huliganism se caracterizează prin intenție directă. Motivele acestei infracțiuni sunt motive huliganice.

Corespunzător, cu referire la latura subiectivă, instanța de apel a constatat că, Breus Iurie a acționat cu vinovăție sub formă de intenție directă, și anume „... din intenții huliganice, încălcând ordinea publică și manifestând o obrăznicie deosebită, pe fonul unui conflict izbucnit spontan cu cet. Vasilașco Viorel, i-a aplicat numitului mai multe lovituri cu pumnul în regiunea feței...”, ori ultimul în cumulul probelor cercetate își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, a prevăzut urmările lor prejudiciabile și a dorit în mod conștient survenirea acestor urmări (ori reiterând gradul de leziuni corporale stabilite asupra părții vătămate precum și

localizarea acestora se desprinde inevitabil factorul volitiv de săvârșire a faptei infracționale).

Subiectul infracțiunii specificate la art.287 Cod penal, este persoana fizică responsabilă care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani, astfel, că în speță, inculpatul Breus Iurie cade sub incidența acestei noțiuni.

Prin urmare, în cauza examinată instanța de apel a atestat totalitatea semnelor obiective și subiective, stabilite de legea penală, ce califică faptă prejudiciabilă săvârșită de către Breus Iurie drept infracțiunea de huliganism, or din faptele constatate și descrise, instanța de apel a concluzionat, că inculpatul Breus Iurie fiind în loc public, prin acțiunile sale, fără nici un motiv, din intenții huliganice a încălcat ordinea publică, acționând cu obrăznicie deosebită care exprimă o vădită lipsă de respect față de societate manifestată prin acțiunile intenționate ale inculpatului ce atentează în mod cert la regulile sociale și morale de conviețuire.

Instanța de apel a respins versiunea susținută de avocatul inculpatului Garaba Mihail, precum că fapta săvârșită de inculpat a fost în limitele legitimei apărări, or aceste afirmații reprezintă prin sine o versiune artificială de apărare care se combate prin probele administrate în cadrul ședinței de judecată și verificate în ședința instanței de apel, pe care instanța le-a însușit și le-a dat apreciere după intima convingere.

S-a reținut că, în conținutul art.36 alin.(2) Cod penal sunt enumerate condițiile necesare privind atacul care fac posibilă încadrarea juridic-penală a acțiunilor celui atacat în stare de legitimă apărare. Pentru a fi în prezența unui atac este necesară existența unor condiții, precum: acesta să fie direct, imediat, material și real atacul să fie îndreptat împotriva persoanei, drepturilor acesteia ori a interesului public să pună în pericol grav valorile apărate.

Pentru calificarea faptei ca fiind săvârșită în stare de legitimă apărare, este necesar ca atacul să fie real. Acesta este un criteriu de delimitare a legitimei apărări de la apărarea percepută ca legitimă. Există mai multe cazuri, când persoana recurge la apărare fără ca să existe un temei obiectiv, deci practic persoana se apără de la un atac inexistent, imaginar. Atacul existent este acela care s-a început în realitatea obiectivă, dar încă nu s-a terminat. Acest criteriu, denumit de legiuitor ca atac imediat stabilește limitele atacului în timp, perioada în care respingerea acestuia de către cel atacat va fi legitimă. Însă, pentru ca apărarea să fie una legitimă nu este obligatorie prezența nemijlocită a atacului propriu zis, fiind necesară existența unui pericol real și evident de realizare a acestuia. În stare de legitimă apărare nu se vor încadra acțiunile întreprinse împotriva presupusului atac în viitor, precum și împotriva unui atac consumat în trecut.

Prin urmare, instanța de apel a conchis că, reieșind din declarațiile inculpatului, părții vătămate, precum și a martorilor nu se deduce un atac real asupra inculpatului, în condițiile în care ultimul fiind în prezența mai multor persoane, din intenții huliganice, încălcând ordinea publică și manifestând o obrăznicie deosebită, pe fonul unui conflict izbucnit spontan cu cet. Vasilașco Viorel, i-a aplicat numitului mai multe lovituri cu pumnul în regiunea feței, cauzându-i leziuni corporale, fapt ce se confirmă prin probatoriul administrat.

Nerecunoașterea vinei de către inculpat instanța de apel a apreciat-o ca o metodă de apărare și un drept de a nu se auto incrimina garantat de art. 66 Cod de procedură penală și art. 6 CEDO, or, persoana care pe parcursul procesului penal are calitatea procesuală de inculpat nu poate fi urmărit pentru depunerea declarațiilor false sau refuzul de a face declarații și nu poate fi calificată ca circumstanță agravantă la stabilirea pedepsei penale.

Față de lucrul judecat de primă instanță, instanța de apel a constatat o motivare amplă și temeinică a sentinței pronunțate cu privire la procesul de evaluare și apreciere a probelor prezentate de părți în raport cu faptele incriminate prin rechizitoriu inculpatului, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Instanța de apel a invocat că, potrivit jurisprudenței CEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea demonstrând cu prisosință soluția dată de prima instanță. În cazul în care instanța de fond și-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care confirmă sau infirmă o acuzație penală, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de apel/recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță. (Garcia Ruis contra Spaniei, Helle contra Finlandei).

Tot aici, instanța de apel a relevat că, în acțiunile inculpatului Breus Iurie sunt prezente toate elementele infracțiunii prevăzute de art.287 alin.(1) Cod penal, argumente pe care instanța de apel le acceptă și pentru a evita repetări inutile le însușește, fapt ce vine în corespundere cu jurisprudența și practica CEDO, care în pct. 37 a hotărârii sale în cauza Albert vs. România din 16 februarie 2010, statuează că art. 6§1 din CtEDO, deși obligă instanțele să își motiveze deciziile, acest fapt nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk vs Olanda, 19 aprilie 1994, pct. 61), cu toate acestea noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să fi examinat chestiunile esențiale supuse atenției sale.

La individualizarea și stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpatului, instanța de apel a ținut cont de prevederile art.art.7, 61, 75 Cod penal și anume de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de personalitatea celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de condițiile de viață ale familiei acestuia precum și de scopul pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării inculpatului.

Instanța de apel a menționat că, instanța de judecată la stabilirea categoriei și termenului de pedeapsă a ținut cont de gravitatea infracțiunii comise, care se atribuie la categoria celor mai puțin grave, de motivul acesteia, de personalitatea inculpatului, care la evidența medicului narcolog și/sau psihiatru nu se află (f.d.45, 48), anterior nu a fost condamnat, se caracterizează satisfăcător.

Efectuând o analiză complexă a circumstanțelor cauzei și a personalității inculpatului, urmărind în acest sens comportamentul lui în viața socială, precum și cel din înainte și după săvârșirea infracțiunii incriminate, consideră că în coraport cu

fapta comisă, urmările prejudiciabile a faptei și personalitatea inculpatului, constată că corijarea și reeducarea acestuia este posibilă cu aplicarea unei pedepse sub formă de amendă în mărime 1040 unități convenționale, or, pedeapsa stabilită de instanța de fond a fost motivată, individualizată și aplicată inculpatului în corespundere cu prevederile legale, corespunde principiului proporționalității și scopului de restabilire a echității sociale, corectare a inculpatului, precum și prevenirii de săvârșirea de noi infracțiuni atât din partea acestuia, cât și a altor persoane.

În cele din urmă, instanța de apel a ajuns la concluzia că scopul prestabilit al legii penale privind corectarea și reeducarea inculpatului Breus Iurie, v-a fi pe deplin atins, doar prin menținerea pedepsei sub formă de amendă în mărime de 800 unități convenționale, echivalentul a 52 000 lei.

Subsecvent, instanța de apel a statuat că, este corectă soluția primei instanțe privind aplicarea față de inculpat a unei pedepse mai blânde, în situația în care, în cadrul cercetării judecătorești, nu s-a stabilit careva circumstanțe ce ar genera aplicarea pedepsei privative de libertate, or, categoriile pedepselor aplicate persoanelor fizice sunt expuse în Codul penal într-o anumită consecutivitate.

Totodată, instanța de apel raportând la materialele cauzei prevederile art.art.143, 227, 229 Cod de procedură penală, just a conchis că, plata cheltuielilor judiciare în mărime de 448 lei - pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară nr.202002P1562 din 23.06.2020 (f.d.25-26), urmează a fi puse în sarcina inculpatului atâta timp cât vina acestuia a fost dovedită indubitabil, or, efectuarea expertizei, a avut la geneză comportamentul infracțional al inculpatului.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către avocatul Cazacu Dumitru în numele inculpatului Breus Iurie, prin care fără a invoca vreun temei pentru recurs prevăzut la art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, solicită repunerea în termen a recursului și casarea parțială a deciziei instanței de apel.

5.1. În motivarea recursului avocatul Cazacu Dumitru în numele inculpatului Breus Iurie invocă că, în instanța de apel inculpatul Breus Iurie nu a fost prezent, deoarece era internat în spital cu Covid. Indică că, inculpatul nu a fost citat legal, despre ora, data și locul ședinței de judecată.

Sușține că, din declarațiile inculpatului Breus Iurie, se desprinde că dânsul l-a lovit pe Vasilașco Viorel, deoarece s-a speriat, că ultimul îl trăgea de picior și el se temea că o să cadă din autobus. El a săvârșit fapta în limitele legitimei apărări și din acest considerent se înlătură caracterul penal al faptei.

6. Asupra recursului declarat, procurorul a depus referință, prin care solicită dispunerea inadmisibilității recursului, ca fiind declarat peste termen.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide că acesta este inadmisibil, din următoarele considerente.

Potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel. Însă, conform art.422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Conform art.231 alin.(3) Cod de procedură penală, la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește.

Sub acest aspect se atestă că, potrivit materialelor dosarului, dispozitivul deciziei adoptate de către instanța de apel a fost pronunțat la data **18 mai 2022**, în prezența procurorului și avocatului Cazacu Dumitru în numele inculpatului, fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel și dispozitivul deciziei adoptate (f.d.159-161, 164).

Tot din procesul-verbal al ședinței instanței de apel se constată că, după pronunțarea dispozitivului deciziei, participanții la proces au fost înștiințați despre ziua și ora pronunțării integrale a deciziei motivate și anume pentru data de **22 iunie 2022, ora 14:00**.

Deci, decizia atacată a fost pronunțată în condițiile legii la **22 iunie 2022**, ședință despre care avocatul Cazacu Dumitru în numele inculpatului a cunoscut, fiindu-i cunoscută și soluția pe caz, copia deciziei motivate fiind expediată părților (f.d.174).

Colegiul penal menționează că, la data de **08 septembrie 2022**, avocatul Cazacu Dumitru în numele inculpatului Breus Iurie a depus recurs ordinar împotriva deciziei instanței de apel adoptate la caz (f.d.215-217), care a fost înregistrat în cadrul Secției documentare procesuală a cauzelor penale a Curții Supreme de Justiție.

Alte informații cu privire la data depunerii recursului respectiv în instanța de recurs nu există nici în dosar și nici în recursul nominalizat.

Colegiul penal constată că, în cauza deferită judecării, pentru recurent termenul de atac prevăzut de art.422 Cod de procedură penală, se calculează începând cu data de **23 iunie 2022**, adică a doua zi după pronunțarea deciziei motivate, ținând cont de dispozițiile art.231 alin.(3), (5) Cod de procedură penală și expiră la sfârșitul zilei de **22 iulie 2022**.

Respectiv, recursul ordinar declarat de către avocatul Cazacu Dumitru în numele inculpatului Breus Iurie la **08 septembrie 2022** nu se încadrează în termenul limită prevăzut de art.422 Cod de procedură.

În acest context, Colegiul penal respinge ca fiind neîntemeiate argumentele avocatului Cazacu Dumitru precum că, inculpatul Breus Iurie nu a fost prezent în instanța de apel, deoarece era internat în spital cu Covid, or, la materialele cauzei nu a fost anexată dovada spitalizării inculpatului Breus Iurie sau certificatul medical eliberat pe numele acestuia.

Totodată, Colegiul penal nu se expune vizavi de alegațiile recurentului precum că inculpatul nu a fost citat legal despre ora, data și locul ședinței de judecată. Mai mult, la materialele cauzei este anexat plicul și citația expediată lui Breus Iurie, care s-a întors cu mențiunea „nereclamat”, iar conform telefonogramei (f.d.157), grefierul Dimitriu Alina l-a contactat la 10.05.2022, ora, 10:30 pe inculpatul Breus Iurie și l-a înștiințat despre ședința de judecată care va avea loc la 18.05.2022, ora 10:30, în incinta Curții de Apel Chișinău. Inculpatul Breus Iurie a menționat că se va prezenta.

Cunoscând despre existența cauzei penale în privința sa, inculpatul Breus Iurie urma să dea dovadă de diligență și să se intereseze de soarta dosarului.

Colegiul penal menționează că, art.230 alin.(2) Cod de procedură penală prescrie expres că - în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen. Prin urmare, durata termenului de recurs este stabilită prin lege. Acest termen nu poate fi prelungit sau scurtat de instanța de judecată. El este absolut și are un caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

Astfel, Colegiul penal conchide că, omisiunea de a respecta termenul de depunere a recursului, nu este oarecum justificată, or, părțile urmau să se intereseze de soarta dosarului, având obligația de a întreprinde toate măsurile necesare, după cum sugerează și jurisprudența CEDO (cauza Van Harn versus Germany, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007, cauza Ghirea versus Moldova din 26 iunie 2012), de a proteja drepturile inculpatului de acces la instanță, inclusiv și de a depune în termen legal cererea de recurs, fapt ignorat de către recurent, ce în consecință, s-a soldat cu omiterea termenului de declarare a recursului.

Mai mult, Colegiul penal notează că, o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul art.6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului/recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanța de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

Prin urmare, în conformitate cu art.432 alin.(2) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide inadmisibilitatea recursului înaintat, din motiv că este declarat peste termen.

8. În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul penal

D E C I D E:

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către avocatul Cazacu Dumitru în numele inculpatului Breus Iurie, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 mai 2022, în cauza penală în privința lui *Breus Iurie xxx*, ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată integral la *15 martie 2023*.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Catan Liliana